

Ord.Prof.Dr. Alfred Marchionini'nin Veda Mektubu

Prof.Marchioni'nin
Anısına

Remembrance

Adem Köşlü, Tuğba Rezan Ekmekçi

Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dermatoloji Kliniği

Oniki Ocak 1899'da Almanya'nın Königsberg şehrinde doğan Marchionini Freiburg Üniversitesi Dermatoloji Kliniği'nde Rost'un yanında çalıştı. 1928'de doçent titrini aldı. 1934 yılında da profesörlüğe yükseltildi¹. 1938 yılı Mart ayında TC Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından Ankara'ya davet edilerek Numune Hastanesi'nde 09.03.1938 tarihinde yapılan 3 yıllık bir sözleşme ile görevine başladı¹⁻³. Türkiye'ye geldiğinde küçük ve hiçbir surette modern bir dermatoloji araştırma merkezinin şartlarına uymayan kliniği enerjisi ile, gitgide genişletmiş ve büyük bir enstitü haline getirmiştir. Başvuran hasta sayısını yılda 24.000 e kadar arttıran Marchionini kendi laboratuvarları olmadığı halde derin ilmi çalışmalar yaparak çok sayıda dermatolojik yayın yapmıştır³. 1945'de Ankara Tıp Fakültesi'nin kurulması ile Marchionini, Dermatoloji kliniği profesörlüğüne getirildi ve verimli çalışmalarını burada da devam ettirdi^{1,3}. Yurdu-muzda bulunduğu süre içinde pek çok talebe ve mütehasıs yetiştirdi. 1946'da Fakülte Profesörler Kurulu kararı ile ordinariyüslüğe yükseldi.

Bu yıllarda Almanya ve de özellikle Hamburg Üniversitesi Marchionini'nin geri dönmesi konusunda fevkalade istekli ve ısrarcı olmakta idi¹. Kendisi de bu tekliflere dayanamayıp 08.10.1947 tarihinde Ankara Tıp Fakültesi Dekanlığına verdiği dilekçe ile en azından şimdilik Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında ücretsiz olarak izin istedi⁴.

"Ord. Prof. Dr. A. Noyan
Ankara 08.10.1947
Ankara Tıp Fakültesi Dekanı
Sayın Dekan

Fakültenin sayın üyelerine Ankara'daki tedris faaliyetimin yeni düzeni hakkında atideki tekliflerimin arzedilmesi hususunda tavassutta bulunmanızı rica ederim.

Fakültece malum olduğu üzere 1946 senesi Nisan'ında Hamburg Üniversitesi Eppendorf Cildiye Kliniği Ordinaryüs ve Direktörlüğü titrinin 1945 senesi Aralık ayında bana tevcih edilmiş olduğunu öğrendim. Fakültemizin birçok üyeleri bu meşhur ilmi araştırma ocağında tekamüllerini tamamlamışlar ve feyzlerini almışlardır. Tahmin ederim ki, bu paye yalnız benim için değil kurulduğundan beri içinde bulunduğum Ankara Tıp Fakültesi için de bir şereftir.

Bu teklifi alır almaz Ankara'da mühim vazifelerin beni bağladığını, buradaki Tıp Fakültesinin kuruluşundaki çalışmamı birdenbire bırakamayacağımı Hamburg Fakültesi'ne bildirdim. Bunun için Hamburg Fakültesi'nin daha birkaç sene sabretmesini rica ettim.

Bu rica keza Fakülteyi tatmin eden bir rica idi. Bu senenin ilkbaharında Hamburg Fakültesi beni konuşmaya davet etti. Bildiğiniz gibi Hamburg'a gittim. Orada idaresi bana verilecek olan Hamburg Üniversitesi Cildiye Kliniğini gördüm. Hamburg'un ağır bombardımanına rağmen klinik tamamen bundan masun kalmış, 170 yatak ve tahminen 20 asistanı ile tamamen faal bir halde bulunmaktadır. Keza Hamburg'ta aynı zamanda vatanımın içinde bulunduğu büyük sefaleti de gördüm. Onun zahmetli kalkınmasında

Yazışma Adresi: Doç.Dr. Adem Köşlü, Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dermatoloji Kliniği, Şişli/İstanbul
e-mail: ademkoslu@superonline.com

benim çalışmaktan istinkaf etmemin şerefsiz bir hareket olacağı kanaatına vardım.

Hamburg'a seyahatimden evvel burada Fakülte'deki dostlarımdan bazıları, müteakip senelerdeki çalışmamı Ankara ve Hamburg arasında taksim etmemi, yaz sömestresi derslerini Hamburg'ta vermemi, Almanya'daki bu zamanın Mayıs, Haziran, Temmuz gibi Türkiye için mühim olmayan aylara isabet edeceğini, senenin geriye kalan büyük bir kısmında Ankara'daki mesaim devam etmemi, bana teklif ettiler. Bu planı bizzat ben şükranla karşıladım. Ve Hamburg'ta Dekan ve yüksek öğretim kuruluna arz ettim. Her iki makamda bunu bilâkaydı şart kabul ettiler. Bildiğiniz gibi Berlin ve Münih Üniversiteleri de beni tedris kadrolarına almak için hazırlık yapıyorlardı. Fakat benim bu konuşmalar esnasında göz önünde tuttuğum ve ısrarla üzerinde durduğum nokta, tahminen on seneden beri bana büyük misafirperverlik gösteren ve bu sebeple ikinci vatanım olarak telakki ettiğim Türkiye'den kolayca ayrılamıyacağım, ekseri profesörleri şahsi dostlarımla dolu olan Ankara'daki Tıp Fakültesini yüz üstü bırakamıyacağım, ve nihayet öğrenme iştiağı içerisinde Dermatoloji derslerini dikkatle takip eden Türk talebelerinden ayrılamıyacağım meselesi idi.

Sureta mıtat gibi görülmeyen muhtelif iki memleketin Üniversitesini arasındaki mütenavip faaliyet, hadizatında yeni bir şey değildir. Muhtelif üniversitelerde de mevcuttur. Yaz sömestresini Almanya'da, kış sömestresini İngiltere'de ve Amerika'da geçiren birçok Alman profesörleri bence malumdur.

Şahsen tarafımdan teklif edilen bu hal çaresi Ankara'da başladığım mühim işleri müteakip senelerde temadi ettirebilmem ve bu meyanda Türkiye'deki uzun senelerin tecrübesi mahsulu olan umumi ve hususi dermatoloji adlı kitabının telifi bakımından ehemmiyet kazanmaktadır. Aynı zamanda bu hal çaresi iki memleket ve üniversiteye karşı manevi duygularımın tesiri altında şerefle kabul edilir yegane hal çaresi olarak görülmektedir.

Bu mütenavip mesaimden her iki üniversite de, birinde elde edilen ilmi terakkileri diğerine sevk edebilmem gibi bir kazanç bulacaklardır.

Bunun pratik tatbiki için halen Ankara Üniversitesi ile 12 aylık mukavelemin 9 aylık olarak aktedilmesi icap etmektedir. Formalite olarak halen cari olan mukaveleye

Prof. Marchionini Mayıs, Haziran, Temmuz ayları için ücretsiz olarak izinlidir ibaresinin ilave edilmesi kafidir.

Mayıs ayına isabet eden 4 ders, bu zamanda Hamburg'ta bulunmam hasabile senenin diğer aylarında verilecektir. Ve pek tabiidir ki bu dersler için tazminat tarafımdan talep edilmeyecektir. Keza seyahat masrafım için de hiçbir zaman talebim yoktur.

Arzettiğim bu planın Fakülte heyetince muvafık karşılanacağını ümit eder, saygılarımın kabulünü rica ederim Sayın Dekan,

*Hürmetkarınız,
Ord. Prof. Dr. Marchionini"*

Fakülte kurulu da bu isteğe anlayış göstermiş olumlu yönde karar vermiş, bulunmadığı süre için de kendisine Prof. Dr. Kamile Mutlu'nun vekalet etmesini uygun görmüştür. Aynı şekilde 1948 yılı sözleşmesi de bu esaslar içinde hazırlanmıştır.

Başlangıçta her iki üniversiteye hizmet edebileceğini zanneden Marchionini daha ilk denemesinde bunun imkansız olacağını görmüş ve kendisi için çok zor olan bir karara varmıştır. Vatanına hizmet aşkı ağır basmış ve Hamburg'a dönmeye karar vermiştir. Bu kararını Fakülte Kurulunda okunmak üzere gönderdiği 23.10.1948 tarihli veda mektubunda yoğun ve karmaşık duygular içinde ifade etmektedir⁴.

*"Ankara 23.10.1948
Tıp Fakültesi Dekanlığına*

Fakülte üyelerinin gelecek toplantısında aşağıdaki mektubumun okunmasına müsadelerine hürmetlerimle rica ederim.

Muhterem meslektaşlarım ve dostlarım;

Ekim 1947 Fakülte kararınıza uygun olarak bu senenin yazında Hamburg Üniversitesi'nin derslerini Ependorf Üniversitesi Deri Kliniğinin idaresini deruhte etmem mümkün olmuştur. Yaz sömestresinin sona ermesi üzerine planımıza tevikan kış ve yaz sömestresi derslerini vermek ve Ankara Üniversitesi Deri Kliniği idaresini temadi ettirmek için Ankara'ya avdet ettim. Sizlerden ayrılamadığım ve vatanımın üniversitesinin davetini red edemediğim için her ikisinde de münavebe ile çalışmak suretiyle her iki üniversiteye hizmet edebileceğimi zannemiştim.

Bu yaz sömestresinin bana verdiği tecrübeye göre aynı suretle faaliyetimi temadi ettirmek durumunda olmayacağımı sizlere itiraf etmek mecburiyetindeyim.

Hamburg'taki işime başlamadan önce Ependorf Deri Kliniği'nin idaresinin benden ne ölçüde bir mesai istediğini bilemiyordum. Bu, 180 yatağı, senede 70000 poliklinik hastası, 20 asistan, 60 personeli (laborant, teknik asistan, sekreter, hemşire, hastabakıcısı) olan bir klinik. Haftada 7 saat dersim vardır. Buna ilaveten meslektaşlarımın beni Ordinaryüslerin Şefi ve Alman Dermatoloji cemiyetinin reisi intahab etmeleri dolayısıyla buna daha başka vazifeler de eklenmektedir. Ve nihayet Hamburg Şehri Sanatosunun bana 3.000.000 Mark kıymetinde yeni bir Deri Kliniği temin etmesi 1949 senesi ilk baharında benim murakabem altında başlaması hususundaki kararını ilave etmeliyim.

Bu geniş ölçüdeki faaliyet Almanya'nın halen en ileri ve üstün üniversitesi olan Hamburg'ta benim daimi ikametimi icap ettirmektedir. Diğer taraftan, yazın Hamburg'ta çalışırken, bütün mesai arkadaşlarıma, vazifelerime karşı onlardan aylarca uzak bulunmam klinik ve ilmi çalışmalarımı kafi derecede temin edememem dolayısıyla, vicdanen muzdarip oluyordum. Bu vaziyetin kritik incelenmesinde yegane hal çaresi her iki üniversitedeki tedaris kürsülerinin birinden vazgeçme kararıdır. Bu kararı kendi kendime üzüntü ile verdim; fakat bu benim için çok güç oldu. Ankara'da fevkalâde bir misafirperverlik gördüm. Onun için Türkiye'yi ikinci vatanım olarak telâkki ediyorum. Ve hayatımın sonuna kadar seveceğim. Alman olmayan memleketler arasında Türkiye benim için kalbime en yakın olanıdır.

Maddi yaşama şartları Hamburg'ta Ankara'ya nazaran fevkalâde kötüdür. Verilen ücret aşağıdır, yiyecek evvelkine nazaran gayri kafi, mesken vaziyeti evvelcekine nazaran gayri müsaittir, müşkülâtle kalkınmaya çalışan eski vatanımı şimdi şayet bir tarafa bırakamıyor, ihmal edemiyorsam Türk dostlarımla her biri beni daha iyi anlamiş olacaklardır.

Şimdi sayın meslektaşlarım, dostlarım, bugün sizlerden kış sömestresinin hitama ermesinden sonra, yani Şubat 1949 nihayeti Ankara Tıp Fakültesi camiasından ayrılmak ricasında bulunuyorsam, bu yalnız vatanıma duyduğum yüksek vazife hissinden doğmaktadır. Cemiyetinizden ayrılmayı ben şahsen zahiri bir formalite olarak hissediyor, kendimi daima sizlere ait, sizlere bağlı olarak telâkki ediyorum. Almanya'da Türkiye'nin şayani itimad bir insanı olarak, bu yaz olduğu

gibi, daima çalışacağım. Daha şimdiden Hamburg'ta Tıp Fakültesi hükümet nezdinde harpten sonra ilk yabancı olarak Türklerin klinik ve Enstitülere kabulünü temin etmiş bulunmaktayım. Almanya'ya ikmalî tahsil için gelecek bütün Türk doktorlarının daima candan dostu ve müşaviri olacağım. Evvelce bahsettiğim Dermatoloji kitabının ikinci cildini yazmaya başladım, tahminen iki sene zarfında bitirecek ve sizlere göndereceğim. Bu suretle müstakbel Türk Tıp talebe jenerasyonuna, memleketinizde toplandığım tecrübe ve bilgileri, intikal ettirmiş bulunacağım.

Bu vesile ile misafir olarak, sizlere gelmem, konferans vermem, çok sevdiğim memleketinizi tekrar görebilmem için, bana sık sık fırsatlar vereceğinizi ümit ederim. Sevgili dostlarım, bu suretle sizleri kararımdan malûmattar ediyorum, aynı zamanda uzun seneler müşterek çalışmamız esnasında bana karşı göstermiş olduğunuz dostluk ve iyilik temennilerine samimi teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum. Bu dostluk hayatımın sonuna kadar devam edecektir. Sözlerimi Türkiye Ankara Tıp Fakültesinin gelişmesi hususunda samimi iyilik temennilerimle bitiriyorum.

Sonsuz hürmetlerimle A. Marchionini"

Profesörler kurulu Marcionini'nin daha sonra verdiği ve Almanya'ya dönüş harcı ile nakil ücretinin arttırılmasını talep eden dilekçeyi de gözönünde tutarak tüm istek ve dileklerini onaylamış ve 1949 yılı sözleşmesini de kendi isteği doğrultusunda hazırlamak suretiyle bu değerli hocaya karşı hoşgörülü ve kadribilir davranmıştır⁴.

Yurdumuzdan 31.01.1949 da ayrılan bu Türk dostu, büyük hoca Münich'te 1965 yılında lösemiden vefat etmiştir^{1,4}.

Saygı ile anıyoruz.

Kaynaklar

1. Turgut K: Ord. Prof. Dr. Alfred Marchionini. Deri Hast Frengi Arş 1967;4:702-706.
2. Weyers W: Death of medicine in nazi Germany. Dermatology and dermatopathology under the Swastika. Philadelphia, Ardor Scribendi Ltd, 1998;88-90.
3. Widmann H: Atatürk Üniversite Reformu. Çeviri: A. Kazancıgil, S. Bozkurt. İstanbul, Kabalıcı Yayınevi, 1999;250-251.
4. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Arşivi, Personel Evrak Dosyası.